

Кальченко & К°

Наша Воля

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па краіне захавацца пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Вецер нясцётлівы, 3–8 м/с. Тэмпература паветра ў Віцебску — +21...+23, Магілёве — +22...+24, Мінску, Гродне, Гомелі — +23...+25, Брэсце — +24...+26.

У наступныя дзве суткі ў асобных раёнах кароткачасовы дажджы, навалыны. Вецер — нясцётлівы, 3–8 м/с. Тэмпература паветра ўначы — +10...+15, удзень +21...+26. 1-га ліпеня па ўсходзе да +28.

Пейджинговую связь
редакция обеспечивает

МОБИКОМ
пейджинг-система
(017) 222-46-51
(017) 222-46-52

ПУЛЬС

Парадак збору подпісаў у падтрымку прэзідэнтаў у прэзідэнты

Цэнтральная камісія Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў распаўсюдзіла сваё паведамленне, у якім глумачыцца парадак збору подпісаў у падтрымку вылучэння кандыдатаў на пасад прэзідэнта.

Выбаршчык мае права паставіць свае подпісы ў падпісных лістах у падтрымку розных кандыдацый, але толькі адзін раз у падтрымку адной і той жа кандыдацый.

У падпісным лісце павінны быць указаны прозвішча, імя, імя па бацьку, дата нараджэння, месца жыхарства, серыя і нумар пашпарта або рэзідэнцыйнага пасведчання асобы. Гэта коштуе больш пасаднага білету (для вясення служачых) або даведка, выдадзенай органамі ўнутраных спраў, — для асоб, згубіўшых пашпарт або здаўшых яго на абмен.

Дату подпісу і подпіс выбаршчыка павінны паставіць на падпісным лісце ўласнаручна. Астатнія звесткі могуць унесці на непасрэдную асобу, якая збірае подпісы.

Зборшчык подпісаў можа прадастаўляць выбаршчыку для азнамлення інфармацыйныя матэрыялы з біяграфічнымі звесткамі асоб, у падтрымку якіх ён збірае подпісы. Пры гэтым інфармацыйныя матэрыялы, а таксама іншыя друкаваныя матэрыялы выбаршчыкам не разглядаюцца.

Юрый ПАЦЕМКІН.

Дзе ж пройдзе III з'езд беларусаў свету?

Дагэтуль не вырашана пытанне аб месцы правядзення III з'езду беларусаў свету.

Як паведамілі на прэс-канферэнцыі ўладароў абавязкі старшын рады Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына", сустракаюцца аргументы па падтрымцы з'езду Валерыя Герасімаў, форум павінен прайсці ў Мінску 5–6 ліпеня. Аднак, паводле яго слоў, "чыноўнікі Мінскага гарвыканкама адмаўляюцца прадастаўляць гонам пашанца для правядзення з'езду ў цэнтры горада".

Старшыня рэдакцыйнай камісіі па падтрымцы рашэнняў з'езду Аляксей Кароль падкрэсліў: практычныя дакументы, якія паліцыя прыняла на ф-

руме, аб'яўляюць дзе ідзе — дэмакратычнае каштоўнасці гістарычнага шляху, прайдзенага беларускай нацыяй, а таксама існаванне і развіццё беларускай дзяржавы. Акрамя таго, паводле яго слоў, з'езд павінен актывізаваць грамадзянскую і культурную работу "Бацькаўшчыны" і яе структуру.

Аляксей Кароль адзначыў неабходнасць палітычнай адназначнасці на "сваю" і "чужую", што, паводле яго слоў, уласціва "ўсім таталітарным рэжымам, якія спрабуюць стварыць палітыкаваную дзяржаву і альтэрнатыўны дэмакратычным арганізацыйны зямства".

Марат ГАРАВЫЙ.

Міліцыянеры ламаліся ў "Вольны горад"

27 чэрвеня калі 7 гадзінаў раніцы дзверы ў кватэру, дзе размяшчалася рэдакцыя крымінальнай газеты "Вольны горад", спрабавалі выламаць супрацоўнікі міліцыі.

Як паведамілі беларускі супрацоўнікі газеты, без санкцыі пракурора супрацоўнікі міліцыі спрабавалі прайсці ў пашанцаваць рэдакцыю. Пасля таго як ім было адмоўлена, людзі ў шчыльным, узброеным ламамі, прынялі выбіваць дзверы. Нягледзячы на намаганні, выбіць дзверы не ўдалося.

На пачатку дзесятай гадзіны раніцы супрацоўнікі газеты паведамілі пра ініцыяцыю ў беларускіх і расійскія СМІ. Даваніцца ўдалося толькі па-

мабільным тэлефонам, паколькі тэлефон рэдакцыі, а таксама электрычнасць у пашанцаваць аказалася адключанымі. У 10 гадзінаў міліцыянеры, атрымаўшы, на думку супрацоўнікаў газеты, каманду зверху, селі ў машыны і з'ехалі.

Рэдакцыя "Вольнага горада" Сяргей Неродзіч распавядае выпад улад як правакідання, накіраванага на зрынуць кампанію па зборы подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у прэзідэнты Сяменна Домаша, а таксама на спыненне выпуску газеты. Супрацоўнікі "Вольнага горада" не выключалі, што штурм рэдакцыі паўтараўся.

Юрый АЛЯКСЕЕВ.

Рост тарыфаў на жыллёва-камунальныя паслугі для насельніцтва

У чэрвені па 3,3 працэнта павялічыліся кватэраныя платы (тэхаслужаванне) і платы за карыстанне ліфтам, на столькі ж падараліся газ, халадонавада і канальныя, вываз і аб'ёмнае жыванне адходаў, на 35 працэнтаў — гарачая вада.

Стаўка кватэраныя платы (тэхаслужаванне), адзіная для ўсёй краіны, вырастае на 10,25 да 10,59 рублёў за квадратны метр агульнай плошчы.

Малдаване знайшлі сваю смерць у Мінску

У доме на сталічнай вуліцы Багдановіча пажарныя знайшлі ў кватэры два абгарэлыя труны з прыкметамі гвалтоўнай смерці.

Было бачна, што аднаго чалавека забілі нажом, другога — задушылі. Як потым высветлілася, забітыя былі грамадзянамі Малдовы. У Мінску яны займаліся

камэрцыйнай, кватэру гэтую арандавалі на вялікі тэрмін. У той жа дзень, як кажуць, "па гарачых сплах", былі забітыя малдавыя людзі, якія падараліся ў збыццях, — да халадонавада і халадонавада.

Алег СНІТКО.

ВЗГЛЯД

ПАРАД ТЩЕСЛАВИЯ

3 июля в Минске должен пройти военный парад. На наших улицах будет много танков, БТРов, а в небе — самолетов.

На наш взгляд, процент техники на таких показах — верный индикатор демократичности существующего в стране режима. Чем сильнее на параде чувствуется человеческий фактор, преемственность поколений, — верность историческим традициям, тем больше оснований говорить об успехах развития народолюбия в данной стране. Вспомним английскую гвардию в медвежьих шапках, французскую кавалерию в мундирах начала XIX века на Енисейских полях и т.д. В Москве в последнее десятилетие парады превратились в своеобразное "дефише" батальонов "коробок" военных училищ и академий. То есть демонстрируется прежде всего выучка людей, которые, собственно, и составляют цвет любой армии.

В то же время вспомним ракетные мосты на парадах на Красной площади в 60–80-е годы. Нескончаемые танковые колонны на военных парадах в Пакистане, Ираке, Иране, роты акванавтов и гранатометчиков в Пхеньяне. Чем дальше страна от цивилизации, чем меньше в ней демократии, тем меньше значит человек и гражданин в обществе, тем больше внимания железу, броне, тротиловому эквиваленту. Физически ощущается желание подавить, запугать, задушить саму мысль о каком-либо сопротивлении. И если не хватает самолетов и танков, то пустят трактора и комбайны, автобусы и грузовики. Сойдут сапожки и мусоропроводники. Мы еще увидим колонны работников общности с мусоропроводами, наперевес, коров-рекордисток и свиной медальончик. И над всем этим парадом опасного тщеславия возвышаются горды в собственном мнении вожди, которые и в голову не приходят, до какого уровня одичания они опустились.

Что нам хотят продемонстрировать? Как говорят на БТ: "Все это наше, мы зашнурованы... Человек в военной форме — это человек мужества, стойкости, полноты души...". Такие иллюзии о людях, которые носят погоны и не могут не только свою семью,

но и себя самого прокормить, еще можно вбить в головы жителям "далеких болот". Но как это доказать тем, кто будет сидеть за рычагами танка или "бэтэра" или штурманом? Они-то ведь прекрасно знают истинное положение в армии, имеют свой счет к власти. Главнокомандующий, наблюдая колонны этих людей и техники, возможно, вспомнит историю разнообразных покушений на диктаторов разных мастей и калибров. Так, к примеру, двадцать лет назад (1981 г.), "отец" Египта и "сын Нила" президент Анвар Садат был расстрелян в упор на трибуне во время проведения военного парада. История этого террористического акта до сих пор не ясна до конца.

Любой парад является идеальным местом для сведения счетов с властью. Можно привести еще более страшный пример. 1975 год. До падения югославского режима осталось чуть меньше двух месяцев. С американской авиации в окрестностях Сайгона полетели югославские бомбардировщики "Фантом". Это был боевой вылет против партизанской базы в дельте Меконга. Однако вместо бомбежки болот и джунглей пилот делает крутой вираж и через секунды оказывается над крышами столицы. Еще несколько градусов — и в прицеле виден президентский дворец. Летчик выпускает весь боезапас и на низкой высоте уходит на север. Через мгновение дворец скрывается в облаке взрывов. Президент Тхиен-Хуан бежал в горы. Но это не спасло его режим от катастрофы.

Вернемся к боевой технике. Ведь такой парад должен демонстрировать ее боеготовность и опытность людей, его управляющих. Тем не менее мировая история парадов полна сведениями о различных катастрофах и несчастных случаях. Немало их было и в советской армии. Постепенно сложная техника исчезала из колонн, как исчезли и авиационные парады — непрекращающийся атрибут гитлеровского и сталинского режимов. Величаво проплывавшие над крышами и башнями эскадрильи вызывали у диктаторов настоящий экстаз. С 50-х годов такие парады исключили из программ государственных праздников. Для этого имелись и технические причины. Одной из них были птицы. Попадание их в турбины сотни раз приводило к катастрофам. Между прочим, еще на заре реактивной авиации почти во всех странах

были введены запреты на пролет боевой реактивной авиации над столицами и мегаполисами. Воздушные парады переместились в окрестности городов. Но не везде. С появлением в РБ своего президента и главнокомандующего авиационный пролет над крышами домов стал обязательным ритуалом военного парада, как и

применение боевой техники большинства родов войск. Итак, 3 июля перед нами прошепчет парад тщеславия, парад мышления 30-х годов прошлого века. Такими мы выступаем в новое тысячелетие? Кого пугает, уж не НАТО ли? В нашей стране военные парады — безразличны.

Алена ДАШКЕВИЧ.

Комментарий специалиста

Павел КОЗЛОВСКИЙ, первый министр обороны РБ: "В самих военных парадах ничего плохого нет. У какого мальчика не заметите сердце при взгляде на сложность, четкость и красоту военного строя. Лучшей пропагандой армейской службы не найти. Другое дело, если сила демонстрируется в момент, когда общество расколото по живому, по семьям, расколото необходимостью выбирать нового президента, новый путь развития страны. Считаю безразличным тридцать летней давности военный парад, когда в казне нет денег, чтобы учителям, врачам, артистам, вузовским работникам, другим бюджет-

никам выплатить их месячные отпусковые вознаграждения за очень нелегкий труд. Что касается авиационного "шоу" над государственным центром белорусской столицы, то опасность его проведения абсолютна реальна. В случае какого-либо инцидента в воздухе у пилотов не будет ни единого шанса улететь самим и унести смерть от десятков тысяч людей в домах и на улицах города. Не стоит играть жизнью граждан страны! Нет сомнений, что останки в руках А. Лукашенко хоть одна ядерная боеголовка, так и ты таскался бы по проспекту Скорины. Зачем?"

Открытое письмо Президенту Республики Беларусь г-ну Лукашенко

Господин Президент!

Я честно служил Отечеству задолго до Вашего появления на политической арене, служил ему при Вас и, напоследок, буду служить и впредь. Именно поэтому считаю необходимым выступить со следующим обращением.

Республика Беларусь вступила в важнейшую политическую кампанию — президентские выборы. От демократичности их проведения, равных условий для всех претендентов зависит, без преувеличения, будущее нашей страны, ставшей в результате семилетнего авторитарного самовластия в глазах всего мира страной-изгоем. В результате постоянного нарушения Конституции страны, подмены законодательства декретами и указами развела экономика, гражданство, отсутствуют права и свободы. Из-за Вашей политики Беларусь не получила ожидавшихся результатов от белорусско-российского союза. Более того, Вы последовательно разрушаете партнерские отношения с Россией, так же, как ранее разрушили отношения с Европой и всем цивилизованным миром. Сегодня, как никогда, становится актуаль-

сечения предприятий и встреч с трудовыми коллективами, которые Вы, в нарушение Избирательного кодекса Республики Беларусь, позволяете себе и ограничиваете нас, все остальные претенденты. Это еще раз подтверждает недемократичность Вашего подхода к выборам, зависимость от Вас Центризбиркома и его председателя.

Известно также, что отключение российских каналов и связь по техническим причинам участия белорусских политиков в передачах российских телевидения санкционированы только Вами. Обращаюсь к Вам с требованием прекратить вмешательство в вещание и трансляцию телевизионных и радиотрансляций, в свободное распоряжение средств массовой информации.

Призываю Вас не препятствовать проведению прозрачных и демократических выборов, что обеспечит признание их мировым сообществом в интересах народа, будущего наших детей и внуков.

Михаил МАРИНИЧ, Чрезвычайный и Полномочный посол Республики Беларусь в Латвии, Эстонии и Финляндии.

СЕНСАЦИЯ

Соратники покидают вождя?

Помните сенсационное заявление сделал В. Коноплев на встрече с лидером социал-демократов в ПААС Шиндером и В. Берендом. Вице-спикер заявил о намерении в ближайшее время создать в Палате представителей сильную оппозицию и добиться существенного расширения полномочий представленной им структуры. Если дело так пойдет и дальше, то Лукашенко судно коротать остатки своих дней у кормила власти лишь в окружении верного Санчо Пансы, то бишь Виктора Шеймана.

Андрей МАКСИМОВ, руководитель пресс-службы ОГП.

ЗАКУЛИСЬЕ

Юрий Цветков ушел не попрощавшись

Заместитель министра культуры Юрий Цветков постановлением Совета министров освобожден от должности. Раньше Юрий Николаевич курировал весь белорусский кинематограф. Теперь возглавляет Государственный реестр киноvideофильмов и киноvideопрограмм.

Досье

Общине. Сентиментален. В недалеком прошлом — яростный противник принятия Закона о кино. В 1997 году в зал, где проходила встреча белорусских кинематографистов с А. Лукашенко, не без участия Цветкова не допущены таких знаменитых кинорежиссеров, как Добрылюбов, Рыбачев, Давид, Зайцев.

Несколько лет назад на одном из съездов Союза кинематографистов Юрий Цветкова хотели исключить из Союза. Тогда же режиссер Анатолий Адаш в своем докладе подчеркнул: "Неприемлемость в зрелище криминала, сведение кинематографа к откровенно трюажным подвигам — личное качество Цветкова. Именно он своими действиями расколол кинематографистов, создал устойчивую атмосферу угнетенности страха. За какое дело он ни брался — всюду провал. Его метод работы — интриганство и спланирование творческих обманов".

Довольно скоропалительный уход Цветкова некоторые связывают с недавним визитом на "Беларусьфильм" А. Лукашенко. Мол, на киностудии неожиданно выяснилось, что президентский протокол поручений четырехлетней давности успешно провален — ни одно распоряжение толком не выполнено. Вот Цветкову и намекнули: хочешь уйти без скандала — уходи сам и сейчас...

По нашей информации, решение об отставке Юрий Николаевич написал уже давно. А от должности его освободили в тот самый день, когда Лукашенко был на киностудии. Хотят Цветков это не афишировать. И даже через неделю после отставки на открытии программы корейских фильмов на вопрос организаторов "Как Вас представит?" ответил: мол, рано вы меня в архив списываете, я пока что замминистра...

Контракт с новым начальником Госрегистра заключили вроде бы на год. Сегодня Цветков имеет статус госслужащего, просторный кабинет, собственный факс, "вертушку" (привилегия высшего звена). А вот пенсия (около ста тысяч) и зарплата (со всеми премиями и надбавками) набегает примерно двести тысяч.

В Госрегистра (здесь, между прочим, работает и супруга министра культуры) своим теплым начальником довольны далеко не все. Многие слышали о сложном характере Цветкова и в какой-то степени уже привыкли к его капризам. Но сейчас кардинально изменился. Не хочу говорить о первоначальных задачах — проблем много. И зачастую возникают они быстрее, чем успевают реагировать.

Пока начался перестановки мебели. Как видите, слезы по поводу своего ухода из министерства не лью, хотя есть разные соображения. Впрочем, поживем — увидим...

Юрий ЦВЕТКОВ:

— Нельзя занимать высокую государственную должность, когда тебе почти шестидесять лет. Надо уступать дорогу молодым. Но я не представляю, как можно сидеть без работы! Семечки щелкать не люблю, в ломино не играю...

У меня был выбор, куда пойти. Но, кажется, именно здесь буду максимально полезен. Я знаю направление работы, знаю, что нужно кардинально изменить. Не хочу говорить о первоначальных задачах — проблем много. И зачастую возникают они быстрее, чем успевают реагировать.

Пока начался перестановки мебели. Как видите, слезы по поводу своего ухода из министерства не лью, хотя есть разные соображения. Впрочем, поживем — увидим...

Марина КОКТЫШ.

Объявлена вакансия директора ФБР США

Роберт Муллер — будущий директор ФБР?

По инициативе президента США Джорджа Буша объявлен поиск нового директора ФБР. Ранее предполагалось, что место уволенного 22 июня Луиса Фри займет прокурор Сан-Франциско Роберт Муллер. Однако президент США Джордж Буш выразил желание рассмотреть и другие кандидатуры.

Луис Фри ушел со своего поста на два года раньше окончания официального 10-летнего срока пребывания на посту директора ФБР. Генеральный прокурор и глава Минюста США Джон Эшкрофт, курирующий работу организации, назначил заместителем Фри Томаса Пикарда временно исполняющим обязанности директора ФБР. В мае Луис Фри заявил, что берет на себя всю вину за ошибки ФБР, связанные с делом американского террориста Тимоти Маквея.

“Юнайтед Пресс Интернэшнл”.

Сбежал “кибер-заключенный”

В Милане совершил побег первый в Италии “кибер-заключенный”, приговоренный к пяти годам и восьми месяцам лишения свободы. Уэлик носил на него специальный датчик, позволяющий полиции контролировать его передвижения. Ему не разрешили покидать без разрешения властей свою квартиру, где он проживал со своей сожительницей и двумя детьми.

Предполагается, что причиной побега стала очередная семейная ссора. Между тем, городские власти не считают эксперимент удавшимся, так как электронное устройство выполняло свою функцию — предупредило полицию о побеге заключенного.

“Интерфакс”.

ДАЙДЖЕСТ

Кофи Аннан остался Генеральным секретарем ООН

Совет Безопасности ООН подавляющим большинством голосов поддержал кандидатуру Кофи Аннана на посту Генерального секретаря ООН. Теперь Аннана осталось пройти лишь формальное голосование — за его кандидатуру должны проголосовать 189 членов ООН. Сомнений в том, что Аннан останется на второй срок не было ни у кого. Еще в марте он объявил, что намерен баллотироваться вновь, а соперников ему не нашлось.

Члены Совета Безопасности отметили достижения Аннана на посту, в частности упреждение имиджа организации и разрешение конфликта в США. Представитель этой страны в ООН даже назвал Аннана “исторической фигурой и лучшим Генеральным секретарем в истории ООН”. Особые похвалы вызвала спокойная и взвешенная позиция Аннана по традиционным острым вопросам международной политики. В частности, в ближневосточном конфликте Аннан твердо выступал за равное отношение к Израилю и Палестинской автономии, тогда как раньше Генеральная Ассамблея традиционно поддерживала палестинцев.

“Би-Би-Си”.

Гаагский суд осудил США

Гаагский международный суд постановил, что власти США нарушили правовые нормы при расследовании дела братьев Ларанда, казненных за убийство в штате Аризона. В 1982 году при попытке ограбить банк они убили одного из служащих. На суде братья Ларанды, выходя из Германии, не получили права на юридическую поддержку германского консульства. Более того, американские власти даже не сообщили немецким дипломатам о задержании преступников и обвинений против них. О произошедшем в Германии узнали лишь в 1992 году.

Американцы до сих пор продолжают настаивать на том, что суд братьев Ларандов был справедливым. Они напоминают, что слушание апелляции по этому делу длилось лишь 15 лет. Вместе с тем власти США все же принесли извинения немецкой стороне. Также в среду юрисконсульт Государственного департамента США Джеймс Тессин заявил в Вашингтоне, что консульское уведомление станет неотъемлемым правом “для иностранных подданных в Соединенных Штатах”, и выразил надежду, что так будут поступать другие страны по отношению к гражданам США.

“Ассошиэтед Пресс”.

Рок-музыка снизила надол британских коров

Британские ученые пришли к выводу, что коровам идет на пользу спокойная мелодичная музыка. Исследователи из Лестерского университета обнаружили, что после прослушивания такой музыки в течение 12 часов надол повышается на три процента. Вместе с тем, когда коровы

слушают энергичный рок, наблюдается обратная тенденция. Обобщенные успехом, ученые решили распространить свои исследования на кур, чтобы определить, какая музыка способствует повышению яйценоскости.

“Би-Би-Си”.

Чиновник, работавший на Министр США, сотрудничал с мафией

ФБР ведет следствие по делу об утечке секретной информации из Министерства юстиции США, чей стенографист передавал мафии информацию о расследованиях ФБР. В своем официальном заявлении заместитель директора ФБР Берри Маун сказал, что “ФБР ведет следствие, по подозрению в несанкционированном раскрытии информации, имеющей отношение к расследованию деятельности организованных преступных группировок, человеком, работавшим в офисе Министерства юстиции США в Южном округе Нью-Йорка”.

Работник пердал Федерико Джованелли, члену Генуэзской семьи, списки членов мафии, которым ФБР собирается предъявить обвинения. Об этом ФБР информировал заключенный Энтони Капо, в прошлом боевик преступной группировки ДеСаванелле, с целью сократить себе десятилетний срок за убийство.

“Нью-Йорк Дейли Ньюс”.

Татарстан отказал суркам в защите

В Татарстане из Красной книги исключены сурки. Соответствующее разрешение было получено в Министерстве экологии и природных ресурсов республики.

Сейчас на территории Татарстана обитает около 20 тыс. сурков, они быстро размножаются и охранять их больше нет необходимости. Предполагается, что скоро из Красной книги исчезнут и серые куропатки, численность которых достигла почти 200 тысяч.

“Россия. Регионы”.

В Иране выпущен новый автомобиль X-7

На автомобильной выставке в столице Ирана на этой неделе представляется новый автомобиль, произведенный на местном предприятии Iran Khodro. Окончательное название нового иранского автомобиля, существующего пока лишь в шести прототипных экземплярах, пока не определено. Рабочее наименование модели X-7. Главный конструктор Iran Khodro заявил, что новый иранский автомобиль спроектирован с учетом самых последних дизайнерских разработок европейских производителей. Техническая база нового автомобиля также разработана в сотрудничестве с передовыми западными производителями. В частности, двигатель нового автомобиля собран на заводах фирмы Peugeot. Сотрудник компании напомнил, что большинство прежних иранских автомобилей производилось на базе чудовищно устаревших британских моделей 60-х годов (таких как Hillman Hunter).

“Франс-Пресс”.

БЫВАЕТ И ТАКОЕ...

Египтянка родила мальчика весом 7,5 килограмма

23-летняя жительница Египта родила мальчика весом 7,5 килограмма. При этом вес самой матери составляет 118 килограмм. Роды прошли успешно, и мать (это ее первые роды), и ребенок чувствуют себя хорошо. Врачи рассказали, что рождение пришлось делать кесарев сечение, потому что плод был слишком большой. Доктор пояснил, что дети обычно достигают такого веса в шесть-семь месяцев.

В Таиланде родились крокодилятки — “сiamskie близнецы”

В Таиланде, на крокодиловой ферме недалеко от Бангкока, родились необычные крокодилятки — “siamskie близнецы”. У них общее туловище с одним хвостом, две головы, у каждой по четыре лапки. Расстояние между двумя головами 17 сантиметров. На ферму ежедневно приезжают тысячи посетителей, чтобы посмотреть на это чудо природы.

Малазийские учительницы обязаны беременеть по очереди

Малазийские учительницы вынуждены беременеть по расписанию, чтобы не срывать работу в течение учебного года. Заместитель министра образования Малайзии заявил, что в каждой школе должны быть составлены графики, по которым учительницы смогут уходить в декрет. Он добавил, что графики будут составляться таким образом, чтобы время родов приходилось на школьные каникулы.

Жительница Японии убила напавшую крышккой от скорняка

Жительница Японии напавшую крышккой от скорняка. Женщина наклонилась над кастрюлей, чтобы посмотреть, приготовилась ли еда, но крышка под давлением пара неожиданно отлетела и ударила ее по голове. Смерть наступила мгновенно. Все произошло так быстро, что никто не успел понять, в чем дело. Ни работники, ни посетители ресторана не пострадали.

Дельфин заблудился и попал в Темзу

Дельфин заблудился в Северном море и решил прыгнуть в Темзу. Речная полиция Лондона обнаружила дельфина под мостом Вискитс, где он весело резвился на глазах у изумленных горожан. Эксперты считают, что дельфин покинул свое привычное место обитания, чтобы вернуться обратно в море, но он может погибнуть. Сейчас дельфин чувствует себя отлично.

Медсестра убila пожилого пациента из-за лени

Британский суд вынес окончательное решение по делу медсестры, которая похоронила в урне престарелого пациента. Ее признали виновной и осудили на пожизненное заключение. По мнению судьи, медсестра ввела женщину смертельную дозу сильнодействующего лекарства, потому что была слишком ленива и не хотела ухаживать за больной.

Санитарок в Англии заменят роботы

Британские врачи нашли новое решение проблемы уборки отделений. Теперь работу санитарок смогут выполнять специальные роботы. Эти устройства изначально были сконструированы для работы в больницах, но, как оказалось, очень удобны и для уборки больниц. Умная машина может даже находить обратную дорогу после окончания работы, для того чтобы провести своего робота в уборку и подзарядку аккумулятора.

ДУХОУНЫ СКАРБ

Энциклопедия “Народной воли”, выпуск №16

Усяслаў Чарадзеі

Ён збудаваў Сафійскі сабор

Бадый, няма ў гісторыі Беларусі больш яркай, але і разам з тым супярэчливай і загадкавай фігуры, чым полацкі князь Усяслаў Брачыславіч. Наўрад ці былі ўзлавры, якія б правілі столькі часу, як ён. Князь ж Усяслаў у Полацку з 1044 па 1101 год. Летапісцы называлі яго “нялітасцівым на кровапралісш”, але ж ніхто іншы, а менавіта Усяслаў даў не проста аб умацаванні княства, а і аб развіцці рамяства, гандлю. Ён будаваў храмы, прывозіў з замежных краін кнігі. Неадна раз прывазіў Чарадзеі.

Як свечнічаць “Аповесці мінулых гадоў”, “маці ж яго нарадзіла ад чарадзеяў”. Калі маці яго нарадзіла, на галаве яго была сарочка. І сказалі вышнію яго маці: “Гэтую сарочку наявыж на яго, няхай носьць яе да смерці”. Быццам Усяслава быў Брачыслаў Ізяславіч, унук Ратны.

Што за сарочка (калі быць больш дакладна, “язылена”) была на галаве у князя? Алім гісторыкі да яе адносяць вялікую разнастайнасць. Другія мяркуюць, што гаворка ідзе пра звычайны каўтун. Але, вядома, гэтыя пагадзіліся з думкай тых, хто бачыў у “язылене” сапраўды “сарочку”. Справа ў тым, што хоць і вельмі рэдка, але ўсё ж дзеці могуць нараджацца з рэшткамі зародкавай абалонкі. Яе ў даўніну лічылі чарадзеяй, не выкацілі, а значыць яны павінны былі нараджацца на галаву, каб насіць у якасці талісмана.

Есць меркаванне, што Усяслаў Чарадзеі з’яўляўся галоўным героем старадаўняй быліны “Воля Ізяславіч”. У ёй, як і ў жывым мастацкім творы, зразумела, шмат народна-жанага багатай фантазіяй неадмагата аўтара (ці аўтараў). Але прысутнічаюць і факты, якім нельга не верыць: “самі гадоў адліваў яго маці прарок вучыцца”. Усяслаў хутэй за ўсё вучыўся “чытаць-пісаць”.

Старэйшы, які быў пры двара яго бацькі. Папрос, паўстаў іншыя клопаты. “У дванадзяці гадоў стаў сабе Волх дружную прыбраць, дружную прыбраць “тры гады”. І сабраў ажно “сем тысяч”. І меў на той час Волх Ізяславіч пятнаццаці гадоў. Таксама наўрад ці далёка ад рэальнасці. У такім узросце спадчынікі прастола якая і пачынаў дзяржаўныя справы аб будучай дзяржаве. Рана далучацца яны да вайсковых спраў. Ды і летніца павярдае, што менавіта ў гэты час Усяслаў узначаліў княства: “У той жа год (меша на ўзвзе 1044. — М.Я.) памёр Брачыслаў, сын Ізяслава, унук Уладзіміра, бацька Усяслава, і Усяслаў, сын яго, сеў на яго стале” (г.зн. заняў прастол. — М.Я.). Нягледзячы на тое, што Усяслаў сапраўды спадчыніў пятнаццаці гадоў ці несе некалькі гадоў.

І хоць гэтыя сведчання аб вучэбнасці Усяслава, вядома, і іншыя: з першых крокаў на чале княства ён пачаў будаваць і духоўным жыццём людзей. Меркаваць так можна, на жаль, не паводле летапісцаў, а звычайна, а звычайна, да дакументаў пазнейшага часу, у якіх гаворыцца аб сувязях полацкай зямлі з суседнімі княствамі. Слава пра Полацк пайшла далёка, за “моря-акіны”, калі Усяслаў пачаў будаваць Сафійскі сабор. Палацкі царкваў да таго было толькі дзве: у Кіеве і Ноўгарадзе. Дарчы, візантыйскія майстры, завяршыўшы работу ў Ноўгарадзе, прыехалі ў Полацк. Пастараліся і мастакі, аздобіўшы сцены цудоўнымі фрэскамі. Пабудоваў Сафійскага сабора Усяслаў Брачыславіч не толькі даказаў, што Полацк на роўных з Кіевам і Ноўгарадам. Дбайны князь і пра пашырэнне культуры, асветнасці, і гэтыя заданні на той час паслядоўна выконваў.

Спачатку, паколькі дзейнічаў дамоўнасць аб міры, да чаго прыйшлі кіеўскія князёў Ізяслаў і полацкі Брачыслаў, Усяслаў прытрымліваўся яго. Калі пачаўся пераход полацкай кіеўскага княства пачалі пагражаць стэпавыя каваліцкія торкі, ён адлучыўся на прапанову Ізяславаў дзейнічаць сумесна. Праўда, на тое магла быць і іншая, больш практычная прычына.

На думку М.Ермаловіча, Усяслаў, які даў аб умацаванні і пашырэнні грані свайго княства, разлічваў, што Ізяславаў, у сваю чаргу, пасля смерці смаленскага князя Ігара, дапаможа яму акупаваць гарады Компоіс і Оршыя. Магчыма, хоць у крыніцах такіх звестак няма.

Торкаў разграмілі лёгка. Па сутнасці, і бою не было. Убываўшы перад сабой вайсковыя, якія разбіліся. З гэтага моманту і пачалося ваяванне бітваў Ізяславаў Брачыславіч, але яго каваліцкі Ізяславаў быў нядоўм. У тых — свае планы, а Усяслава — свае. Кожны дзейнічаў як мог. Не адмаўляўся ад хітрыкаў, ішоў

насуерак сумніваючы, мяркуючы, што на першым плане павінны стаяць ітарскія князства. Распачаўся ў такіх выпадках звычайна больш даверлівы.

Усяслаў даўно збіраўся выбіць з Ноўгарада кіеўскую дружыну, якая была для яго, як тое бачна на воку. Праўда, хоць кіяўляне як быццам і не выступалі супраць Полацкага княства, але і спакойна жыць не давалі. Пры любым зручным для іх выпадку можна было чакаць нападу. Усяслаў не спяшаўся на Ноўгарада. Збіраўся з сіламі, у іных паходках выпрабавваў моц сваёй дружыны.

У 1065 годзе Усяслаў пайшоў на Пскоў. Дружына дзейнічала па-геройску. Аднаго не ўлічыў, што вайлія равы з вадой, высокія крапасныя сцены станцы перашкодзілі, якую не адолее. Заставалася аблажыць Пскоў і чакаць, пакуль абароны застануцца без ежы і самі здадуцца. Але калі не пашыў, дак не чакаў. На дапамогу пскоўчанам пашаўся ноўгарадскі князь Мсціслаў. Пацінуў Усяслаў абарону ў спакой і вайком кінуўся на новата ворага. Бтва, што абылася на рацэ Чарэсе, не прынесла наўгарадцам поспеху. Сам Мсціслаў, праўда, з часткай воў уратаваўся, уцёк у Кіев. Астатнія — хто загінуў, а хто трапіў у палон.

Не да Пскова цяпер было Усяславу, пра Мсціслава ўсё зачынае не мог. Наступным годам узяў рашч загараваў — да сваёй Ноўгарада. Леўзе не ўсе абароны горада загінуў, а Усяслаў прыхаліў з сабой званы са святаго Сафійскага сабора і павёз у Полацк. Цяпер мо і з Ноўгарадама пакітаваць. Выступіў у пачатку 1067 года. Выбіў адтуль кіяўлян. Пасля раўна з ваваломі, які даў быць: ці ў Полацк вяртацца, а з іма была, як ніколі, суворая, ш перацакае да ясныя, а потым збіраўся ў зваротную дарогу.

Планы пераінтэліт сыны Ізяславаў. Мудрага. Дак перамаці завар, які атрымаў Усяслаў, не на жарт устрымвалі Ізяславаў, Ізяслаў, які ў Кіеве прайшоў, Святаслаў Чарнігаўскі, Усяслаў з Перажаслаў ад яднеліся і спешна рушылі на полацкія зямлі. На шляху іх першым аказаўся Менск. Гараджане вырашылі схаваліся за сценамі і перакачы, пакуль падыходзіла на падмогу Усяслаў. Але не вытрымалі сцены наступу Ізяславаў, рухнулі. З дзяржым кіеўчанамі наліся воі, нікога не схаваліся. Селі мячамі, калодзі дзідамі, паржалі стралялі з лукаў. Мужычын, усе да аднаго, былі забіты, а жанчыны і дзеці ўзяты ў палон. Сам жа Менск ворагі спалілі дашчэнт.

Толькі адмыці далёка ад зруйнаванага горада Ізяславаў не ўдалося. Ля ракі Нямігі 3 сакавіка 1067 года іх пераняў са сваім войскам Усяслаў, які ў лютым маразы паспеў пераадоліць некалькі дзясяткаў кіеўскага войска. Перавага, безумоўна, была на баку Ізяславаў. І коласная, і вынасілі іх войнаў. Войска Усяслава вельмі стамілася, у чым яго вытравала, дак у высокім маральным духу. Тым не менш ні з аднаго, ні з другога боку нападалі не спяшаліся. Цялы тыдзень сталі сідзі людзей насуерак адна аднаго на процілеглых берагах Нямігі. Цягнуліся дні... Міроз мінаеў.

Нарэшце зразумелі Усяслаў, што чакаць больш нельга. Вышэйшы ўзровень ініцыятыў у свае рукі. Высока ўзніў меч над галавой, махнуў у бок Ізяславаў, ішоў на Ізяславаў.

Пра гэту цудоўна сказана ў “Слове пра паход Ігараў”:
Галавамі
А малоціжыя сьці стамілі
Іх цяпмі.
На таку жыццё кляццёца
Несподзеіна,
І душу ад цела вёць
Безадзеіна.
(Пераклад Яні Купалы.)

Ніхто не перамоў у бітве — ні Ізяславаў, ні Усяслаў. Пачаўшыся горы тупаў, працінуўшы вырашчаны рассяліся, Усяслаў вяртаўся ў Полацк, а Ізяславаў сілы Ізяславаў спыніліся ў бок Смаленска і спыніліся неўдзя паход Оршыя. 10 ліпеня таго ж года Ізяславаў

прапанаваў Ізяславу прывесці перамоў. Той згадзіўся. З даўма малалетнімі сынамі пераправіў на лодцы пераз Дняпр на другі бераг. Аб неспешы не думай. Ізяславаў і праз чалавекі перад гэтым “крыж свята Усяслава” і казалі: “Прыдзі да нас, не ўчынім табе нічога złota”. Пераступіў праз “крыжчакаванне” лідылава клятва-адступніцтвам, на што сумленныя людзі ніколі не ішлі. Давярліваці і падалі Ізяславаў. Яго тут жа схвалілі, звалі і праз некаторы час павесілі з сынаў у Кіев і ўсіх тух паславілі ў турму-пору. У Полацку ж

стаў княжыц Мсціслаў, якая Усяслаў разбіў на рацэ Чарэсе. У палоне Усяслаў знаходзіўся 14 месяцаў і 5 дзён, пакуль яго не вызвалілі паўстаўшым кіяўляна. А далей, як свечнічаць “Аповесці мінулых гадоў”, “Усяслаў... сеў у Кіеве. Гэтым Бог паказаў сілу князю, таму што Ізяслаў пашаў каваліцкі крыж, а пасля схваліў яго (Усяслава — М.Я.), з-за гэтага і паслаў Бог патаных, а Усяслаў ж яна выратаваў свята крыж. Бо ў дзень Узявання Ізяслаў, уладхнуўшы, сказаў: “О, свята крыж! Я верну ў цябе, таму ты і вызваліў мяне з гэтай ямы”.

Аднак у Кіеве Усяслаў прайшоў нядоўга. Праз сем месяцаў Ізяслаў аб’явіў са сваім стрыечным братам польскім каралём Бяславам Храбрым. Усяслаў пайшоў на насуерак, але калі Бяслава ночу чакаўшы павярнуў у бок Полацка. Наконцы калі яго пераадоліў Ізяслаў, уладхнуўшы, сказаў: “О, свята крыж! Я верну ў цябе, таму ты і вызваліў мяне з гэтай ямы”.

Ізяслаў дагнаў яго ў Полацку. Давялося ўцякаць да фініскага племені Волаі, адкуль, паводле некаторых меркаванняў, паходзіла яго маці. Полацкі воў уратаваўся, уцёк у Кіев. Астатнія — хто загінуў, а хто трапіў у палон.

Не да Пскова цяпер было Усяславу, пра Мсціслава ўсё зачынае не мог. Наступным годам узяў рашч загараваў — да сваёй Ноўгарада. Леўзе не ўсе абароны горада загінуў, а Усяслаў прыхаліў з сабой званы са святаго Сафійскага сабора і павёз у Полацк. Цяпер мо і з Ноўгарадама пакітаваць. Выступіў у пачатку 1067 года. Выбіў адтуль кіяўлян. Пасля раўна з ваваломі, які даў быць: ці ў Полацк вяртацца, а з іма была, як ніколі, суворая, ш перацакае да ясныя, а потым збіраўся ў зваротную дарогу.

Планы пераінтэліт сыны Ізяславаў. Мудрага. Дак перамаці завар, які атрымаў Усяслаў, не на жарт устрымвалі Ізяславаў, Ізяслаў, які ў Кіеве прайшоў, Святаслаў Чарнігаўскі, Усяслаў з Перажаслаў ад яднеліся і спешна рушылі на полацкія зямлі. На шляху іх першым аказаўся Менск. Гараджане вырашылі схаваліся за сценамі і перакачы, пакуль падыходзіла на падмогу Усяслаў. Але не вытрымалі сцены наступу Ізяславаў, рухнулі. З дзяржым кіеўчанамі наліся воі, нікога не схаваліся. Селі мячамі, калодзі дзідамі, паржалі стралялі з лукаў. Мужычын, усе да аднаго, былі забіты, а жанчыны і дзеці ўзяты ў палон. Сам жа Менск ворагі спалілі дашчэнт.

Толькі адмыці далёка ад зруйнаванага горада Ізяславаў не ўдалося. Ля ракі Нямігі 3 сакавіка 1067 года іх пераняў са сваім войскам Усяслаў, які ў лютым маразы паспеў пераадоліць некалькі дзясяткаў кіеўскага войска. Перавага, безумоўна, была на баку Ізяславаў. І коласная, і вынасілі іх войнаў. Войска Усяслава вельмі стамілася, у чым яго вытравала, дак у высокім маральным духу. Тым не менш ні з аднаго, ні з другога боку нападалі не спяшаліся. Цялы тыдзень сталі сідзі людзей насуерак адна аднаго на процілеглых берагах Нямігі. Цягнуліся дні... Міроз мінаеў.

Нарэшце зразумелі Усяслаў, што чакаць больш нельга. Вышэйшы ўзровень ініцыятыў у свае рукі. Высока ўзніў меч над галавой, махнуў у бок Ізяславаў, ішоў на Ізяславаў.

Пра гэту цудоўна сказана ў “Слове пра паход Ігараў”:
Галавамі
А малоціжыя сьці стамілі
Іх цяпмі.
На таку жыццё кляццёца
Несподзеіна,
І душу ад цела вёць
Безадзеіна.
(Пераклад Яні Купалы.)

Ніхто не перамоў у бітве — ні Ізяславаў, ні Усяслаў. Пачаўшыся горы тупаў, працінуўшы вырашчаны рассяліся, Усяслаў вяртаўся ў Полацк, а Ізяславаў сілы Ізяславаў спыніліся ў бок Смаленска і спыніліся неўдзя паход Оршыя. 10 ліпеня таго ж года Ізяславаў

прапанаваў Ізяславу прывесці перамоў. Той згадзіўся. З даўма малалетнімі сынамі пераправіў на лодцы пераз Дняпр на другі бераг. Аб неспешы не думай. Ізяславаў і праз чалавекі перад гэтым “крыж свята Усяслава” і казалі: “Прыдзі да нас, не ўчынім табе нічога złota”. Пераступіў праз “крыжчакаванне” лідылава клятва-адступніцтвам, на што сумленныя людзі ніколі не ішлі. Давярліваці і падалі Ізяславаў. Яго тут жа схвалілі, звалі і праз некаторы час павесілі з сынаў у Кіев і ўсіх тух паславілі ў турму-пору. У Полацку ж

стаў княжыц Мсціслаў, якая Усяслаў разбіў на рацэ Чарэсе. У палоне Усяслаў знаходзіўся 14 месяцаў і 5 дзён, пакуль яго не вызвалілі паўстаўшым кіяўляна. А далей, як свечнічаць “Аповесці мінулых гадоў”, “Усяслаў... сеў у Кіеве. Гэтым Бог паказаў сілу князю, таму што Ізяслаў пашаў каваліцкі крыж, а пасля схваліў яго (Усяслава — М.Я.), з-за гэтага і паслаў Бог патаных, а Усяслаў ж яна выратаваў свята крыж. Бо ў дзень Узявання Ізяслаў, уладхнуўшы, сказаў: “О, свята крыж! Я верну ў цябе, таму ты і вызваліў мяне з гэтай ямы”.

Аднак у Кіеве Усяслаў прайшоў нядоўга. Праз сем месяцаў Ізяслаў аб’явіў са сваім стрыечным братам польскім каралём Бяславам Храбрым. Усяслаў пайшоў на насуерак, але калі Бяслава ночу чакаўшы павярнуў у бок Полацка. Наконцы калі яго пераадоліў Ізяслаў, уладхнуўшы, сказаў: “О, свята крыж! Я верну ў цябе, таму ты і вызваліў мяне з гэтай ямы”.

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Усяслава Чарадзея можна прачытаць: Дзяніс Д. Свед ваўкала-ка. Мн., 1988. Ермаловіч М. Старажытнае Беларусь. Полацкі і новагародскі перады. Мн., 1990. Тарасюк С. Чарадзеі з смагага веку Траян. Мн., 1991.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Генерал в Белом доме

34-й президент США Дуайт Эйзенхауэр оказался самым миролюбивым

(Окончание. Начало в №№ 115, 116.)

Александр СИЛИЧ

Решение принято

“Я считаю, что слишком стар, чтобы баллотироваться в президенты”, — сказал Эйзенхауэр после первого предложения участвовать в выборах. Он поверил в свою популярность только после того, как в Нью-Йорке был снят на киноплёнку митинг 15 тысяч избирателей, выступивших в поддержку его кандидатуры.

Копия этого фильма была привезена во Францию, где он тогда жил,

